یادداشت

فرصت بهشتی شدن

حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی
فعال فرهنگی

احادیث و دستورات اهل بیت(ع) گاهی زیبایی‌هایی دارد که با آنکه بارها شنیده و دیده‌ایم، از ما پنهان مانده است و آن چنان که شایسته است، به آن توجه نکرده‌ایم؛ نکات زندگی‌سازی که آن‌چنان که باید قدر آن را ندانسته‌ایم و اگر همین‌طور فرصت را از دست بدهیم، در پایان جز حسرت و پشیمانی نصیبمان نخواهد شد.

به سند معتبر از حضرت امام‌صادق(ع) نقل‌شده است: چون مؤمنی بمیرد و چهل نفر از مؤمنان بر جنازه او حاضر شوند و بگویند:

اللّهُمَّ إِنَّا لَانَعْلَمُ مِنْهُ إِلّا خَيْراً وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا، «خداوندا! ما از او به‌غیر از نیکی چیزی نمی‌دانیم و تو داناتری به احوال او از ما»، چون این را بگویند، حق‌تعالی فرماید: من گواهی شما را پذیرفتم و آن گناهانی را که من می‌دانم و شما نمی‌دانید، آمرزیدم.

در حدیث معتبر دیگری از رسول خدا(ص) نقل شده است: اول چیزی که در عنوان نامه مؤمن پس از مرگش می‌نویسند، سخنانی است که مردم در حق او می‌گویند؛ اگر نیک بگویند، نیک می‌نویسند و اگر بد بگویند، بد می‌نویسند.

این روایات، روایات تکان‌دهنده‌ای است و اهمیت نحوه برخورد با مردم را در دیدگاه خداوند متعال یادآوری می‌کند. اما به‌راستی چگونه می‌توان به حاصل این روایت رسید که چنین شهادتی در حق ما داده شود و عاقبت بهشت، روزی‌مان شود؟

عدد۴۰ در روایات یک عدد نمادین است و در اینجا منظور این است که همه کسانی که با شما در زندگی روزمره ارتباط دارند، تصور خوبی از شما داشته باشند و برخورد خوبی از شما دیده باشند؛ همان کسانی که معمولا در تشییع یک فرد شرکت می‌کنند؛ اعم از بستگان نزدیک و همکار و هم‌کلاسی و کسانی که در محل کار و زندگی با آن‌ها دمخور هستیم. این افراد اگر تصور خوبی از ما داشته باشند، خداگناهان ما را می‌آمرزد. اینکه افراد تصور خوبی از ما داشته باشند، غالب اوقات به یک برخورد دوستانه و خوب است، به خوش‌زبانی است؛ چنان‌که

از امام صادق(ع) درباره حد حسن خلق سؤال شد و حضرت در بیان مصداق‌های آن به سه مطلب تصریح فرمودند:

تُلِينُ جانِبَک وَ تُطيبُ كلامَک وَ تَلْقى أَخاک بِبِشْرٍ حَسَنٍ.

اول، نرمی و نرمخویی در برخورد با نزدیکان و دوم، استفاده از کلام پاک و کلمات پاکیزه و زیبا در سخنان و سوم، با روی باز با دیگران برخورد کردن. این همان چیزی است که باعث ایجاد تصویر خوب از فرد در نگاه دیگران و درنهایت آمرزش گناهان فرد و عاقبت خوش و بهشتی شدن می‌شود.

حالا فرصت ماه خدا به ما روکرده است؛ فرصتی که باید در آن به اصلاح رویه زندگی خود اقدام کنیم و از ابزار روزه و فضای مبارک این ماه که سرعت‌دهنده و شتاب‌دهنده در خوبی‌هاست، برای تقویت انگیزه و اراده در این راه استفاده کنیم و همیشه این موضوع را در گوشه ذهن خودمان داشته باشیم که شاید فرصت بعدی در کار نباشد، شاید ماه رمضان دیگری، روزی ما نشود که دنبال این اصلاح و این دستور و این حسن عاقبت باشیم.

اشارت

آراسته باشید تا فقیر نشوید!

طیبه اشرفی| اگرچه آموزه‌های دینی بر زیبایی باطنی و آراستگی روح و جان به زینت تقوا تأکید می‌کنند، این‌طور نیست که از ظاهر غفلت کرده باشند، بلکه بر رعایت زیبایی ظاهری هم توصیه کرده و راه‌هایی را در این‌باره به ما نشان داده‌اند. پیامبر خدا(ص) می‌فرمایند: «خداوند متعال زیباست، زیبایی را دوست دارد و دوست دارد اثر نعمت خود را در بنده‌اش ببیند. او فقر و فقرنمایی را دشمن می‌دارد».

(کنزالعمال: ۱۷۱۶۶)

و از رسول خدا(ص) است که فرمودند: «خداوند متعال زیباست و زیبایی را دوست دارد. خوی‌های والا را دوست دارد و خصلت‌های پست را ناخوش می‌دارد».

(کنزالعمال: ۱۷۱۶۸)

ایشان همچنین می‌فرمایند: «خداوند متعال دوست دارد وقتی بنده‌اش نزد برادران خود می‌رود، با هیئتی آماده و آراسته برود».

(مکارم‌الأخلاق: ۱/۸۵/۱)

امام علی(ع) می‌فرمایند: «همچنان که دوست دارید افراد غریبه شما را در بهترین هیئت ببینند و خود را برای آن‌ها می‌آرایید، وقتی نزد برادر مسلمان خود می‌روید، نیز خویشتن را بیارایید».

(الخصال: ۱۰/۶۱۲)

امام صادق(ع) نیز در این باره فرموده‌اند: «پیامبر خدا(ص) مردی را دید که موهای سرش ژولیده، لباسش کثیف و چرکین و سر و وضعش پریشان و به‌هم ریخته است، فرمود: لذت بردن [از نعمت‌های الهی] و نمایاندن نعمت، جزو دین است».

(الکافی: ۵/۴۳۹/۶)

ایشان همچنین می‌فرمایند: «لباس زیبا بپوش؛ زیرا خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد، اما باید از حلال باشد».

(وسائل‌الشیعه: ۴/۳۴۰/۳)

امام کاظم(ع) نیز با اشاره به ضرورت رعایت زیبایی ظاهر می‌فرمایند: «امام صادق(ع) فرمودند: خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و بینوایی و فقرنمایی را ناخوش می‌دارد. هرگاه خداوند به بنده‌ای نعمتی می‌دهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند. گفته شد: چگونه؟ فرمودند: لباس تمیز بپوشد، خود را خوش‌بو کند، خانه‌اش را گچ‌کاری کند، جلو در حیاط خود را بروبد، حتی روشن کردن چراغ پیش از غروب خورشید، فقر را می‌برد و روزی را زیاد می‌کند».

(الأمالی للطوسی: ۵۲۶/۲۷۵)

امام رضا(ع) هم درباره زیبایی ظاهری فرموده‌اند: «روایت می‌کنم که خداوند تبارک و تعالی، زیبایی و آراستگی را دوست دارد و فقر و فقرنمایی را دشمن می‌دارد. خداوند عزوجل از مردان کثیف و بدبو نفرت دارد».

(بحارالأنوار: ۱۶/۳۰۳/۷۹)

رسول خدا(ص) تأکید می‌کنند: «بهترین چیزی که به مرد مؤمن داده شده است، خوی نیکوست و بدترین چیزی که به انسان داده شده است، دل بد در چهره زیباست».

(کنزالعمّال: ۵۱۷۰)

اگرچه آموزه‌های دینی بر زیبایی ظاهر تأکید دارند، زیبایی باطنی را بهتر و کارگشاتر از آن می‌دانند؛ پیامبر(ص) در این باره می‌فرمایند: «نیازهای خود را از خوش‌رویان بخواهید؛ زیرا اگر نیاز تو را برآورده کنند، با گشاده‌رویی می‌کنند و اگر دست رد به سینه‌ات زنند، باز با گشاده‌رویی می‌زنند. بسا خوشرویی که در هنگام نیازخواهی از او، زشت‌رو می‌شود، و بسا زشت‌رویی که در هنگام نیازخواهی از او خوش‌رو می‌شود».

(کنزالعمّال: ۱۶۸۱۰)

ایشان همچنین در پاسخ به اینکه زیبایی مرد به چیست، فرمودند: «به داشتن عقیده درست».

(بحارالأنوار: ۴۸/۳۹۰/۷۱)

مولای متقیان امام علی(ع) هم در این باره می‌فرمایند: «خداوند عزوجل سیمای زن را در رخسار او و سیمای مرد را در گفتارش قرار داده است».

(بحارالأنوار: ۶۳/۲۹۳/۷۱)

گزارش

مروری بر نمازهای توصیه‌شده برای ماه مبارک رمضان

با نماز در رمضان اوج بگیریم

آمنه مستقیمی| برای ماه مبارک رمضان به‌عنوان ماهی که از آن به میهمانی خدا تعبیر می‌شود، اعمال و آداب بسیاری سفارش شده است تا در سایه اهتمام و عمل به آن‌ها، بیشترین بهره‌ها را از این ضیافت یک‌ماهه ببریم و همه سالمان را مبارک کند. از نمونه اعمال توصیه‌شده و دارای ثواب بسیار، نمازهای این ماه است که ثواب هریک از آن‌ها اعجاب‌برانگیز است.

تشرف به ضیافت ا... از باب نماز

آموزه‌های دینی توصیه می‌کنند در شب اول ماه مبارک رمضان، دو رکعت نماز خوانده شود؛ در هر رکعت «حمد» و سوره «انعام» بخوانیم و درخواست کنیم که حق‌تعالی کفایت کند ما را و او نگاه دارد ما را از آنچه می‌ترسیم (مفاتیح‌الجنان، ص۴۴۶). همچنین است دو رکعت در روز اول ماه، در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «فتح» و در رکعت دوم سوره «حمد» و هر سوره‌ای که خواست، می‌خواند. در ثواب آن گفته شده است: «حق‌تعالی جمیع بدی‌ها را در آن سال از او دور کند و در حفظ خدا باشد تا سال آینده»

(مفاتیح‌الجنان، ص۴۵۲).

نماز هزار رکعتی ماه مبارک

در تمام شب‌های این ماه، هزار رکعت نماز بخوان؛ بدین ترتیب که «از شب اول تا شب بیستم در هر شب ۲۰ رکعت؛ ۱۰ دو رکعتی مانند نماز صبح، هر دو رکعت به یک سلام، از شب بیست‌ویکم تا آخر ماه، هر شب ۳۰ رکعت به همان روش و در هریک از سه شب احیا (نوزدهم، بیست‌ویکم و بیست‌وسوم) صد رکعت به ترتیب مذکور

(المصباح‌المنیر، ص۳۲۸).

نماز مخصوص شب‌های احیا

با توجه به اینکه قله و اوج شب‌های رمضان، لیالی قدر و احیاست، برای این سه شب نیز نمازهایی توصیه شده است؛ برای شب نوزدهم سفارش شده است پنجاه رکعت (۲۵ تا دو رکعتی) و در هر رکعت بعد از حمد پنجاه مرتبه سوره زلزلت (بنا بر قولی یک مرتبه) خوانده شود. امیرالمؤمنین علی(ع) فرموده‌اند: «هرکه این نماز را بخواند، خدا را مثل کسی که صد حج و صد عمره به جا آورده باشد، ملاقات می‌کند و سایر اعمال او را نیز قبول می‌کند» (وسائل‌الشیعه، ج۵، ص۱۸۸).

برای شب‌های بیستم‌ویکم و بیست‌وسوم، هشت رکعت نماز (چهار دو رکعتی) سفارش شده است که در هر رکعت بعد از حمد، سوره دلخواه، یک مرتبه خوانده می‌شود. امام علی(ع) در ثواب این نماز فرموده‌اند: «هرکه این نماز را بخواند، خداگناه گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد». (وسائل‌الشیعه، ج۵، ص۱۸۸) و نیز ایشان می‌فرمایند: «گشوده می‌شود از برای او درهای آسمان».

میانبر بخشش ۷۰ هزار گناه

ازجمله نمازهای ماه مبارک رمضان آن است که در هر شب، دو رکعت نماز و در هر رکعت پس از حمد سه مرتبه سوره توحید را می‌خوانیم و بعد از سلام می‌گوییم: «سُبْحَانَ مَنْ هُوَ حَفِيظٌ لاَ يَغْفُلُ، سُبْحَانَ مَنْهُوَ رَحِيمٌ لاَ يَعْجَلُ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَائِمٌ لاَ يَسْهُو، سُبْحَانَ مَنْ هُوَدَائِمٌ لاَ يَلْهُو». سپس تسبیحات اربعه را هفت مرتبه می‌خوانیم و در ادامه می‌گوییم: «سُبْحَانَکَ سُبْحَانَکَ سُبْحَانَکَ يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِيَ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ» و در پایان ۱۰ مرتبه صلوات می‌فرستیم بر پیغمبر(ص) و آل او. کسی که این دو رکعت نماز را به جا آورد، خداوند برای او ۷۰ هزار گناه را می‌آمرزد.

(مفاتیح‌الجنان).

خواندن نماز خاص در هر شب

شب‌های ماه مبارک رمضان هرکدام نماز مخصوصی دارند. مرحوم «علامه مجلسی» در فصل آخر از اعمال ماه مبارک رمضان در کتاب «زادالمعاد»، نماز شب‌های ماه مبارک رمضان را بیان کرده است؛ برای مثال برای شب نهم از این ماه، توصیه شده است شش رکعت (سه نماز دو رکعتی)، بین نماز مغرب و عشا و در هر رکعت بعد از حمد، هفت مرتبه «آیت‌الکرسی» خوانده شود و بعد از نماز، پنجاه مرتبه صلوات بفرستیم. حضرت امیرالمؤمنین(ع) درباره ثواب این نماز فرموده‌اند: «ملائکه عمل او را بالا می‌برند؛ مثل عمل راستگویان و شهدا و صالحین»

(وسائل‌الشیعه، ج۵، ص۱۸۷).

نماز برای مغفرت والدین

در شب‌های قدر مستحب است دو رکعت نماز خوانده شود؛ در هر رکعت بعد از حمد، هفت‌مرتبه سوره توحید بخواند و پس از نماز هفتاد مرتبه استغفار کند. از پیامبر اکرم(ص) نقل شده است «هرکه این نماز را بخواند، خداوند او و والدینش را مشمول مغفرت قرار می‌دهد» (اقبال‌الاعمال، ج یک، ص۱۸۶). همچنین، شیخ عباس قمی نقل کرده است در شب‌های قدر، صد رکعت نماز مستحب است که در هر رکعت پس از حمد، بهتر است ۱۰ مرتبه سوره توحید خوانده شود

(مفاتیح‌الجنان، اعمال مشترک شب‌های قدر، ص۲۲۵).

روشنا

رسول خدا(ص): قال رسول ا... (ص) و آله لکل شیئ زکاه و زکاه الابدان الصیام. (الکافی، ج۴، ص۶۲، ح۳)

رسول خدا(ص):
برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدن‌ها روزه است.

ذکر

او که حساب‌وکتاب نمی‌کند

سمانه رضوانی| فکر نمی‌کنم شما تا حالا پدری را دیده باشید که آنچه برای فرزند نوزداش خرج کرده است، حساب‌وکتاب کند؛ مثلا بگوید «ببین فاکتور کردم پوشک فلان عدد، شیرخشک چند تا، پول دکتر و دارو آن‌قدر تومن...». من که ندیدم.

اصلا بخواهیم مادی هم به این قضیه نگاه کنیم، جور درنمی‌آید کسی تا وقتی ازدواج نکرده‌ایم و مستقل نشده‌ایم، تمام‌وکمال خرج زندگی ما را بدهد. چرا یک نفر کار کند، از خواب‌وخوراک و عمرش بزند تا برای من فرزند، بشود خواب و خوراک راحت؟

به نظر من چیزی جز کار دل نیست، جز محبت نیست.

راستش می‌خواستم به اینجا برسم که خدا هم برای ما بنده‌هایش همین‌طور است، اما یک طور عجیب‌وغریب‌ترش.

به قول امام‌سجاد(ع) در دعای ابوحمزه ثمالی:

إِلَهِي رَبَّيْتَنِي فِي نِعَمِكَ وَ إِحْسَانِكَ صَغِيراً وَ نَوَّهْتَ بِاسْمِي كَبِيراً فَيَا مَنْ رَبَّانِي فِي الدُّنْيَا بِإِحْسَانِهِ:

«ای خدا! تویی که در انواع نعم و احسان هنگامی که کودکی بودم، مرا پروراندی و در بزرگی هم، سربلندی و نام نیکو دادی».

خدا همه این کارها را برای ما می‌کند بدون اینکه نیازی به ما داشته باشد:

وَ هُوَ غَنِيٌّ عَنِّي: از من بی‌نیاز است، اما نعمت می‌دهد. از من بی‌نیاز است ولی رحمت می‌فرستد. اصلا همه این‌ها هیچ، من در برابر خدا برمی‌خیزم، گستاخی می‌کنم، گناه می‌کنم، اما او طوری با من رفتار می‌کند انگار هیچ خطایی نکرده‌ام.

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَحْلُمُ عَنِّي حَتَّى كَأَنِّي لاَ ذَنْبَ لِي:

«و سپاس خدای را که دربرابر خطا و گناهانم حلم و بردباری کرد، چنان‌که گویی گناهی از من سر نزده است».

این همه نعمت داده است، بدون اینکه بخواهیم. باز می‌گوید هر چیزی می‌خواهی، به خودم بگو؛ من مهربانم به تو:

أَنْتَ الْقَائِلُ وَ قَوْلُکَ حَقٌّ وَ وَعْدُکَ صِدْقٌ (الصِّدْقُ) وَ اسْأَلُوا... مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ ا... كَانَ بِكُمْ رَحِيماً.

«تو خود فرمودی و سخن تو، حق و وعده تو، حقیقت است. فرمودی هرچه می‌خواهید، از خدا فضل و کرم بخواهید که خدا به شما بندگان، همیشه مهربان است».